

نگاهی به زندگی خونبار تیمور لنگ / بهترین تفریح تیمور چه بود؟

تعمق در صفحات تاریخ می تواند نکات و پیام های آموزنده زیادی داشته باشد...

روزشمار تاریخ/

نگاهی به زندگی خونبار تیمور لنگ / بهترین تفریح تیمور چه بود؟

تعمق در صفحات تاریخ می تواند نکات و پیام های آموزنده زیادی داشته باشد، از این رو امروز 27 فروردین نگاهی به زندگی یکی از خونخوارترین پادشاهان تاریخ به نام تیمور لنگ گورکانی که اتفاقا امروز زادروز او هم هست می اندازیم. به گزارش خبرگزاری مهر، "تیمور" نخستین پادشاه گورکانی و موسس سلطنت این سلسله که از 771 تا 807 ه. ق در بیشتر ممالک آسیا پادشاهی کرد. تیمور را ایرانیان به سبب لنگی پای چپش تیمور لنگ می خوانند. تیمور در زبان چغتایی (مردم آسیای مرکزی) به معنای آهن است و از او با القاب تیمور لنگ، تیمور گورکان، (بعد از ازدواج با اولجای ترکان دختر خان کاشغر بود که به او این لقب را دادند) و صاحبقران یاد شده است و اروپاییان به او "تامرلان" (tamerland) می گویند.

تیمور در 25 شعبان 736 ه. ق 8 آوریل 335 ام در شهرکش به دنیا آمد و خیلی زود در سوارکاری و تیراندازی مهارت یافت. در مورد لنگی پای تیمور ابن عبدشاه مورخ معرف در کتاب "عجایب المقدور" می نویسد: "تیمور در نوجوانی وقتی که مشغول دزدیدن گوسفندی بود پایش مجروح شد و چون به خوبی نمی توانست راه برود به تیمور لنگ معروف شد."

لشکرکشی های تیمور

تیمور فردی بسیار خشن بود. اما تیمور بسیاری از هنرمندان و دانشمندان شهرهای فتح شده را به پایتخت حکومت خود سمرقند می آورد. تمام مورخین و سفرنامه نویسان، هارولد لمپ و کلاویخو و سایدین در این نکته متفق القول هستند که تیمور همه جا را غارت می کرد تا بتواند سمرقند را چون یک شهر رویایی بسازد. ثروت امیر تیمور از طلا و نقره و سنگ های قیمتی و جواهرات بود، آن قدر زیاد که می توانستند سطح زمین را با سکه طلا فرش کنند. بی رحم تر از این مرد در جهان یافت نمی شود. تظاهر به دینداری می کرد اما در خفا شراب می خورد. اگر در مقابل او صد هزار مرد و زن و کودک را سر می بریدند هیچ تاثیری در او نمی کرد.

تیمور آن قدر بی رحم بود که زمانی می خواست شهر زادگاه خویش را تجدید بنا کند دو تن از معملان که به او قول داده بودند که در موقع معینی ساختمانی را تمام خواهند کرد موفق نشدند آن دو را گردن زد.

در اداره کشور فرماندهانی را انتخاب می کرد که خوی وحشیگری داشته باشند در سال 761 قمری/1360 میلادی فردی به نام تغلق تیمور از نوادگان چغتای از ترکستان به ماوراءالنهر لشکر کشید. تیمور در این چنین آشوبی قدم به صحنه گذاشت در آن هنگام 25 سال داشت. تیمور توانست با زیرکی و سیاست از همان آغاز کار، شهرکش را از قتل و غارت نجات دهد. این زمان بود که با امیر حسین (نواده قذغن در کابل) بنای دوستی گذاشت و بالاخره جواهر او (اولجای ترکان) را به عقد خود در آورد.

تیمور از این طریق در رمضان 771 قمری/1370 میلادی آوریل توانست بلخ را تسخیر و حکومت مستقلی را تشکیل دهد. او سپس خود را صاحبقران خواند. پس از آن تیمور طی 5 سال از 772 تا 777 ق/1370 تا 1375 میلادی، 3 بار خوارزم و 5 بار به قلمرو خانان جند در آن سوی سیحون لشکر کشید. تیمور سپس به مغولان یورت طلایی که در روسیه مستقر بودند یورش برد و دست به کشتار آنها زد. تیمور پس از فتح دشت قفچاق مغلوستان در سال 783 هجری فرزند ده ساله خود میدان شاه را با سپاهی مامور تسخیر خراسان کرد. میلیون ها نفر از اهالی ایران را به قتل رساند. تیمور نیشابور و هرات را تسخیر کرد و آل کرت را به تصرف در آورد و در هرات از سرهای مردم مناره ها ساخت. سپس رو به خزر نهاد و اهالی برخی از شهرهای آن را به قتل رساند و مازندران را تا سال 750 هجری در تصرف ملوک باوند بود تسخیر کرد.

جنگ های تیمور

جنگ سه ساله: در یورش سه ساله که از 788 تا 790 طول کشید آذربایجان و لرستان را نیز تصرف کرد. و سلسله جلایران را نیز منقرض گرد. سپس ارمنستان، گرجستان و شروان را نیز فتح کرد و در سال 793 مردم خوارزم را قتل عام کرد. سپس در سال 795 بعد از انقراض مظفریان متوجه آسیای صغیر شد.

جنگ 5 ساله: بین سالهای 794 تا 798 هجری قمری صورت گرفت و پس از آن حکومت هر شهر را به یکی از فرزندان و یا خویشاوندان خود سپرد. سپس مسکو را فتح کرد و عازم هندوستان شد و با لشکریان خود به سلطان دهلی که در شمال هند سلطنت می کرد حمله کرده و لشکر سلطان دهلی را در روز 17 دسامبر سال 1398 میلادی در منطقه پانیپت در هم شکست و در سال 801 هندوستان را فتح کرد و صدهزار نفر را به قتل رساند. البته خود تیمور در این جنگ بسیار زخم و جراحت برداشت و آنقدر خون از بدنش رفته بود که پس از مدتی بیهوش شده و به زحمت از میدان جنگ خارج شد.

جنگ هفت ساله: تیمور در یوش عازم آسیای صغیر شد و جنگ های مشهور بسیاری از جمله سیواس، قیصریه و انگوریه را در این مناطق رقم زد.

لشکر کشی های تیمور به ایروان از سال 802 تا 807 هجری طول کشید که آن را یورش هفت ساله می نامند. در طول این لشکر کشی حلب، دمشق، بغداد نیز به تصرف تیمور و سپاهیان او درآمد. شهر دمشق توسط تیمور به آتش کشیده شد. در سال 804 بایزید سلطان عثمانی را مغلوب و اسیر کرد.

قتل مردم اصفهان

از بدترین وقایعی که برای مردم شهر تاریخی اصفهان رخ داده قتل عامی است که تیمور لنگ در این شهر کرد. این واقعه را تمام مورخین آن زمان نقل کرده است، چون شهر اصفهان از نظر آبادی و صنعت و هنر در مرکز فلات ایران برای کلیه کسانی که به ایران هجوم می آوردند مورد توجه بود.

در آن زمان اصفهان دارای دیوار و برج و باروی محکمی بود که قطر آن آنقدر پهن بود که یک گاری می توانست روی دیوار شهر حرکت کند. تیمور لنگ از راه همدان و گلپایگان خود را به سده اصفهان رساند و در آنجا پس از کسب اطلاعات وسیعی از وضعیت اصفهان شهر را از بهار سال 789 ق/ 27 اوت 1387 میلادی محاصره کرد.

دانش و هنر در زمان تیمور

تیمور با این که بسیار خونریز بود، ولی به دانش و هنر کشش نشان می داد؛ از این رو هنرمندان و صنعتگران را از کشتارهایش در امان می ماندند. مسجد گوهر شاد که به وسیله معماران شیرازی ساخته شده بود به دستور تیمور زیر نظر قوام الدین معمار شیرازی بوده است. آنچه بر شکوه این مسجد می افزاید گنبد پیازی شکل و سبز رنگ آن است که با نقوشی زرد رنگ مزین گردیده است.

مسجد کبود تبریز از آثار دوره تیموری است که این مسجد در زمان جهانشاه قره قویونلو ساخته شده است. هنرشناسان این مسجد را نمونه کامل هنر و صنعت دوره تیموری معرفی کرده اند.

تجمع ثروتی که تیمور فراهم آورده بود و میزان بالایی از هنرمندان که در مناطقی نظیر سمرقند گرد آمده بودند سبب شده بود تا آثار درخشانی از هنر و معماری و نقاشی و خطاطی پدید آمده باشد. از پدری تا آن درجه خونخوار و زورگو، فرزندان هنر پرور و فرهنگ دوست بوجود آمده بود. تیمور چهار پسر به نام های "غیاث الدین جهانگیر"، "معزالدین عمر شیخ"، "جلال الدین میرانشاه" و "معین الدین شاهرخ" داشت که حمایت شاهرخ و همسرش گوهرشاد آثار درخشانی از هنر و معماری و نقاشی و خطاطی پدید آمد.

همچنین مسجد بی بی خانم سمبل قدرت تیمور لنگ است که به افتخار یکی ز همسرانش به نام بی بی خانم آن را ساخته و نامش را روی آن گذاشته است. احتمالاً بی بی خانم بزرگترین مسجد کل آسیای مرکزی است. خیلی سریع ساخته شد. دروازه های این مسجد 35 متر ارتفاع دارد و این بنا امروزه یکی از بزرگترین بناهای سمرقند محسوب می شود.

مرگ تیمور

تیمور در روز چهارشنبه 17 شعبان سال 807 ه. قم در اترار واقع در 76 فرسخی شهر سمرقند درگذشت. "این شهر که 2700 ساله می باشد در بخش اعظم تاریخ و در زمره سرزمین های امپراتوری ایران بوده از سال 2001 میلادی در فهرست میراث جهانی و یونسکو ثبت گردیده است. از آنجا که مردی ناآرام بود و نیز بیشتر از 70 سال از عمرش گذشته بود و تازه از سفر جنگی یا یورش هفت ساله خود به ایران و عراق و سوریه و آسیای صغیر بازگشته بود باز دست به سفر جنگی مهمتری در مشرق زد.

شرف الدین یزدی مولف ظفرنامه می گوید: "او می خواست کفاره گناهان خود را تا آن موقع جنگ با مسلمانان و عارت و کشتار ایشان بود را بپردازد." این تحلیل درست نیست. برای تیمور آدم کشی و غارت اموال مسلمان و کافر فرقی نمی کرد. در این زمان بود که تیمور

به چین لشکر کشی کرد. در آن سال زمستان بسیار سخت شد و گذرهای جیحون و سیحون هم یخ بستند. ارتفاع برف در گردنه ها چنان شد که عبور سپاه ممکن نگردید.

به ناچار تیمور در اترار رحل اقامت کرد و از شدت سرما به شراب و عرق پناه برد، ولی آن قدر افراط کرد که مرضی مهلک دچار شد و درگذشت. تیمور به سال 1405 میلادی در مقبره ای دفن شد که خودش دستور ساخت آن را داده بود. ساختمان مجلل با گلند لاجوردی اش اکنون در سمرقند است.

این مرد با بازوی راست فلج و پای لنگان خود فاتح عجیبی بود. نکات عجیبی در مورد تیمور ذکر شده است.

- بهترین تفریح و سرگرمی تیمور دیدن فواره خون بعد از بریدن سر انسانها به دست جلادان بود
- تیمور می توانست با دو دست خود هم زمان شمشیر بزند و به این توان خود افتخار می کرد
- به شاهنامه فردوسی علاقه بسیاری داشت چون فکر می کرد فردوسی شاهنامه را برای مردان جنگی سروده است
- تیمور از نیش مار کبری، طاعون و با جراحی جنگی جان سالم به در برد
- تیمور لنگ درباره خودش اینگونه می گوید: هیچ منظره ای همچون فوران خون از رگ های گردن کسی که سرش به دست من بریده شود به من لذت نمی دهد.